

PROGRAM WYCHOWAWCZO -PROFILAKTYCZNY

SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 21

W OPOLU

*Jeżeli nie zrobiła tego rodzina...To szkoła musi
Wypożyczyć dziecko w korzenie...
Aby mogło stanąć mocno i rosnąć...
Wypożyczyć dziecko w skrzydła...
Aby mogło wznieść się w powietrze.
Połamane korzenie i okaleczone skrzydła
niweczą nadzieję.
A tylko nadzieja pozwala ujrzeć to, co niewidzialne,
dotknąć tego, co nieuchwytne,
dokonać tego, co niemożliwe*

J.J.Mc Whirter

Wychowanie i profilaktyka ukierunkowane są na różne cele: wychowanie służy wspieraniu wychowanka w rozwoju, zaś profilaktyka to interwencja kompensująca niedostatki wychowania. Zakresy profilaktyki i wychowania mają obszar wspólny, który stanowią działania budujące odporność na potencjalne zagrożenia (czyli profilaktyka I stopnia), aczkolwiek korzystniej jest dla wychowanków realizować je w kontekście działań wychowawczych (np. nauka pływania może być prowadzona w kontekście rozwijania zdrowego, aktywnego stylu życia – czyli w obrębie wychowania; lub też w kontekście przeciwdziałania zagrożeniom, zapobiegania utonięciom – czyli w obrębie profilaktyki).

Najważniejsze jednak wydaje się to, co łączy wychowanie i profilaktykę – jest to aspekt wartości i norm, w nawiązaniu do których są prowadzone działania. Dzięki urzeczywistnianiu wartości i norm wychowanek zyskuje spójne środowisko wychowawcze, to dzięki nim wychowawcy mogą współpracować (mimo że preferują różne metody oddziaływań), wreszcie – to w świetle wartości i norm życie człowieka oraz funkcjonowanie społeczeństwa stają się dla wychowanka zrozumiałe.

I. Podstawy prawne budowania Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego.

- ☐ • Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (zwłaszcza art. 72);
- ☐ • Powszechna Deklaracja Praw Człowieka;
- ☐ • Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych;
 - Konwencja o Prawach Dziecka;
- ☐ • Ustawy i rozporządzenia MEN (zwłaszcza Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo Oświatowe oraz **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.** w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej);
- ☐ • Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
 - Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu;
 - Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 9 sierpnia 1994 r;
 - Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
 - Karta Nauczyciela;
- ☐ • Programy narodowe i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia itd.

II. Założenia szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego

- Aktywizacja i integracja uczniów przy realizacji wspólnych zamierzeń.
- Poznanie przez wychowawcę spektrum wartości preferowanych i urzeczywistnianych przez wychowanków.
- Rozwój aktywności uczniów poprzez udział w planowaniu, organizowaniu i przygotowaniu wydarzeń z życia szkoły tj. imprez klasowych, szkolnych, wycieczek, wyjść itp.
- Podejmowanie działań na rzecz środowiska szkolnego poprzez udział w pracach zainicjowanych przez samorząd uczniowski, współorganizowanie imprez ogólnoszkolnych i charytatywnych.
- Wspomaganie wychowanków w poznawaniu wartości i kształtowaniu umiejętności wnikania w istotę wartości, ich znaczenia w życiu człowieka oraz w wartościowaniu rzeczy i zjawisk w aspekcie aksjologicznym.
- Uwrażliwienie na dostrzeganie potrzeb innych dzieci i dorosłych.
- Motywowanie wychowanków do wolnego wyboru właściwych wartości.
- Eliminacja zachowań agresywnych i dyskryminacyjnych.
- Współdziałanie z rodzicami przy realizacji zadań wychowawczych.
- Inspirowanie wychowanków do działań animacyjnych w środowisku społecznym w celu budowania świata wartości w coraz szerszych kręgach społecznych.
- Promocja szkoły poprzez udział w konkursach, prezentowanie dorobku na forum szkoły i w środowisku lokalnym.
- Stworzenie warunków do rozwoju indywidualnych zainteresowań i uzdolnień uczniów.
- Dalsze diagnozowanie potrzeb uczniów i wspieranie ich indywidualnych dążeń i aspiracji.
- Dalsze monitorowanie zachowania i przeciwdziałanie przejawom niepożądanych zachowań.
- Wspieranie rozwoju społecznego dzieci w klasach 1-szych.
- Przygotowanie uczniów do przejścia na następny etap rozwoju, do wyboru zawodu (II etap edukacji,).

III. Sylwetką absolwenta szkoły podstawowej

- uczeń prezentuje refleksyjną postawę wobec człowieka jego natury powinności moralnych oraz wobec różnych sytuacji życiowych,
- uświadamia sobie spektrum wartości preferowanych i urzeczywistnionych w całym życiu,
- zna istotę wartości, ich kategorii oraz znaczenia w życiu człowieka,
- szanuje godność własną i drugiego człowieka,
- jest świadomy swojej tożsamości narodowej, zna szanuje symbole narodowe, kulturę, tradycje i zwyczaje,
- akceptuje siebie, twórczo rozwiązuje problemy dzięki umiejętnościom myślenia i działania, tworzy pozytywny obraz tożsamości w wymiarze osobistym, społecznym i kulturowym. Ma poczucie własnej godności,
- wyznacza realne cele i osiąga je dzięki własnej aktywności, pozytywnemu nastawieniu do życia i motywacji do działania,
- kształtuje twórcze podejście do rozwiązywania problemów dzięki umiejętnościom: wyjścia poza schematyczność myślenia i działania, znajdowania nowych sposobów rozwiązywania problemów,
- buduje i podtrzymuje pozytywne relacje z ludźmi, rozumie uczucia innych, aktywnie uczestniczy w życiu społecznym,
- charakteryzuje się postawą szacunku wobec osób starszych,
- włącza się do działania na rzecz społeczności, promuje pozytywne wzorce osobowe, buduje prospołeczne relacje rówieśnicze,
- zdolny jest do sprawiedliwej, etycznej oceny, potrafi wyrażać swoje potrzeby, kształtuje postawę asertywną, rozwija postawę empatii, wrażliwości i szacunku dla odmienności,
- dba o środowisko naturalne, jest wrażliwy na otaczające piękno natury oraz postrzega świat jako sacrum, gdzie wszystko jest powiązane, a człowiek jest odpowiedzialny za zachowanie tej harmonii, podejmuje działania ekologiczne,
- ma ukształtowaną postawę prozdrowotną, wyrobione nawyki higieniczne, ugruntowaną wiedzę z zakresu prawidłowego odżywiania oraz korzyści płynących z aktywności fizycznej,
- ma szacunek dla rodziny i właściwe przygotowanie do pełnienia w niej określonych ról,
- umiejętnie wykorzystuje media do nauki i pracy,
- czas wolny spędza aktywnie, rozwija swoje zainteresowania i pasje.

IV. Realizatorzy programu i instytucje wspierające realizację programu wychowawczo – profilaktycznego

Realizatorami programu są: wszyscy pracownicy wykonujący zadania zgodnie ze swoimi kompetencjami i zajmowanym stanowiskiem. Pierwszoplanową rolę w realizacji programu odgrywają wychowawcy, włączając zadania wychowawcze i profilaktyczne do swojej pracy wychowawczej z klasą. Wsparcia w tej pracy udzielają im inni nauczyciele oraz pedagodzy i psycholog. Działania wychowawcze i profilaktyczne muszą być konsultowane z rodzicami. Oni też są głównym źródłem informacji o zagrożeniach rozwojowych tkwiących w środowisku rodzinnym. Dyrektor szkoły kieruje realizatorami programu oraz udziela im wsparcia. **Wychowawca na bazie programu wychowawczo - profilaktycznego szkoły tworzy własny plan pracy wychowawczo-profilaktycznej dla swojej klasy.**

Nauczyciele stanowią dobrze przygotowaną fachową kadre, nastawioną na jakość kształcenia, dobro ucznia, troskę o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską, z poszanowaniem godności osobistej ucznia. Współpracują w zespołach, są otwarci, twórczy, wspierający. Stwarzają warunki, w których uczeń może rozwijać wszystkie sfery swojej osobowości. Troszczą się o harmonijny rozwój każdego ucznia, zachęcając do twórczych poszukiwań, samodoskonalenia i samokształcenia. Wspomagają wychowanków w urzeczywistnianiu własnej, lecz właściwej hierarchii wartości gwarantującej wartościowe życie, osiągnięcie pełni człowieczeństwa.

III. Instytucje wspierające realizację programu:

- Miejska Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Opolu
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Komenda Wojewódzka Policji w Opolu
- III Komisariat Policji w Opolu
- Straż Miejska w Opolu
- Sąd Rejonowy w Opolu
- Kuratorzy sądowi i społeczni
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu
- Poradnia Leczenia Uzależnień
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej ul. Małopolska 20 A Opole
- Pracownia Rozwoju Osobistego Opole Pl. Oleandrów 8
- Instytucje kulturalno – oświatowe
- Młodzieżowy Dom Kultury, OTL i A

V. Czynniki ryzyka i czynniki chroniące

Aby nie dochodziło do zakłóceń w rozwoju naszych wychowanków, wyodrębniliśmy **czynniki chroniące**, które będziemy wzmacniać i **czynniki ryzyka**, które chcemy minimalizować.

Czynniki te uporządkowaliśmy według następujących kategorii:

- związane z sytuacją rodzinną
- związane z grupą rówieśniczą
- związane z sytuacją szkolną
- czynniki osobowościowe.

CZYNNIKI RYZYKA:

- **ZWIĄZANE Z SYTUACJĄ RODZINNĄ:**

- niewłaściwe postawy rodzicielskie (w tym brak zainteresowania problemami dziecka),
- trudna sytuacja materialna,
- środowisko społeczne promujące negatywne wzorce zachowań.

- **ZWIĄZANE Z GRUPĄ RÓWIEŚNICZĄ:**

- presja grupy
- kontakt z grupami, w którym obowiązują normy i zasady nieakceptowane społecznie,

- podatność na wpływy, naśladownictwo

- SZKOLNE:

- kłopoty w nauce

- wagary

- brak integracji w zespole klasowym

- niska motywacja do nauki

- niewystarczająca pomoc w nauce

- OSOBOWOŚCIOWE:

- niska samoocena, brak wiary w siebie

- brak odporności na stres

- problemy emocjonalne

- brak umiejętności radzenia sobie z problemami

- poczucie osamotnienia, odrzucenia

CZYNNIKI CHRONIĄCE:

- **ZWIĄZANE Z SYTUACJĄ RODZINNĄ:**

- konsekwencja w działaniach wychowawczych
- modelowanie własnym zachowaniem rodziców stylu życia wolnego od nałogów
- wspierający rodzice, zainteresowani dzieckiem,
- rodzina przekazująca właściwe wartości
- stawianie wymagań adekwatnych do możliwości dzieci
- prawidłowa pozycja dziecka w rodzinie

- **ZWIĄZANE Z GRUPĄ RÓWIEŚNICZĄ:**

- przynależność do grupy o pozytywnym charakterze
- świadomość zagrożeń społecznych
- umiejętności odpierania presji i nacisków grupy
- bogate doświadczenia społeczne

- SZKOLNE:

- sprawiedliwe, motywujące ocenianie
- życzliwi, wspierający nauczyciele
- osobisty przykład nauczycieli i innych pracowników szkoły
- ciekawe, urozmaicone lekcje
- bogata oferta zajęć pozalekcyjnych
- jasno sprecyzowane normy postępowania
- sukcesy szkolne
- indywidualizacja nauczania
- prawidłowe relacje w klasie
- poczucie bezpieczeństwa w szkole
- stwarzanie okazji do działania w różnych obszarach
- odpowiednio dobrane programy profilaktyczne

- OSOBOWOŚCIOWE:

- poczucie własnej wartości, wiara w swoje możliwości
- sprecyzowane cele życiowe i dążenie do nich
- asertywna postawa
- umiejętność radzenia sobie ze stresem i emocjami
- zdolność empatii
- zinternalizowane normy zachowań
- pasje i zainteresowania
- ciekawość poznawcza

V. Cele szczegółowe programu

Celem szkolnego Programu Wychowawczo - Profilaktycznego jest wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia, wzmacnianie czynników ochronnych przy jednoczesnej redukcji czynników ryzyka. Formy i sposoby działań dostosowane są do wieku uczniów. Program ten kierowany jest do każdego ucznia, zarówno zdolnego jak i ze specyficznymi oraz specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, potrzebującego pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz materialnej.

Program odpowiada na realne problemy i zagrożenia pojawiające się w szkole, klasie szkolnej i środowisku. Zakładamy, że dzięki naszemu zaangażowaniu każdy z uczniów poradzi sobie w trudnej sytuacji i osiągnie sukces na zgodnie ze swoimi możliwościami. Cele szczegółowe wskazują nam, w jaką wiedzę wyposażać wychowanków, jakich umiejętności życiowych uczyć i jakie postawy preferować, aby zminimalizować zakłócenia w ich rozwoju.

1) Rozwijanie ważnych umiejętności interpersonalnych .

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- aktywnie słuchać
- przekazywać i przyjmować informacje zwrotne
- wyrażać swoje zdanie
- współdziałać w grupie
- asertywnie odmawiać
- korzystać z nowoczesnych technologii komunikacyjnych, znając zagrożenia z nich płynące
- twórczo wykorzystywać opinie, oceny, które o sobie słyszy do budowania właściwych relacji międzyludzkich
- wczuwać się w sytuacje i przeżycia innych ludzi
- prezentować refleksyjną postawę wobec człowieka, jego natury
- budować i podtrzymywać pozytywne relacje z ludźmi
- sprawiedliwie, etycznie oceniać i reagować.

2) Kształtowanie umiejętności adekwatnej samooceny i pozytywnego myślenia.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- wskazać swoje mocne i słabe strony
- dokonać samooceny w aspekcie urzeczywistnianych wartości
- budować pozytywny obraz własnej osoby, akceptacji siebie
- tworzyć pozytywny obraz tożsamości w wymiarze osobistym, społecznym i kulturowym, oraz poczucie własnej godności
- otwarcie i jednoznacznie wyrażać swoje potrzeby, uczucia i opinie z zachowaniem szacunku do siebie oraz innych osób

3) Uczenie zachowań sprzyjających kształtowaniu właściwych postaw społecznych i budowaniu własnego systemu wartości.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- rozumieć normy społeczne i je zinternalizować
- promować prospołeczne wartości i pozytywne wzorce osobowe
- aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym
- rozwijać umiejętności społeczne niezbędne do życia w grupie rówieśników, rodzinie i szkole
- odróżniać dobro od zła
- rozwijać poczucie empatii, wrażliwości, szacunku dla odmienności, tolerancji
- stosować w praktyce umiejętności poszukiwania takich rozwiązań, które stwarzają korzyści dla obydwu stron
- starać się być odpowiedzialnym i sprawiedliwym
- dbać o kulturę języka i poprawność językową

4) Wdrażanie do umiejętności, rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji i przewidywania konsekwencji własnych zachowań.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- wyznaczać realne cele i ich osiągnięcie dzięki własnej aktywności
- rozpoznawać sytuacje ryzykowne dla siebie i innych
- ponieść konsekwencje swoich czynów
- rozumie potrzebę podejmowania odpowiedzialnych wyborów
- stosować różne sposoby rozwiązywania konfliktów
- kształtować umiejętność planowania i podejmowania decyzji
- przewidzieć skutki swoich czynów
- rozwijać poczucie celowości działania
- stawiać sobie własne cele.

5) Wdrażanie do umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- prezentować refleksyjną postawę wobec człowieka i jego natury, powinności moralnych oraz wobec różnych sytuacji życiowych
- zachować większą samokontrolę
- konstruktywnie rozwiązywać konflikty
- przeciwstawić się presji otoczenia
- radzić sobie z lękiem i stresem
- korzystać z różnych sposobów i technik radzenia sobie ze złością
- zwrócić się o pomoc do właściwych osób i instytucji.

6) Podejmowanie działań mających na celu wzmocnienie motywacji do własnego rozwoju

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- rozpoznać i uświadomić sobie swoje mocne strony i możliwości
- rozwijać indywidualne zainteresowania, zdolności
- przewyżczać własne trudności i ograniczenia
- organizować i planować swoją pracę
- rozwijać umiejętności rozpoznawania i ujawniania swoich uczuć i emocji
- podejmować działania na rzecz twórczego rozwoju w formie współpracy z instytucjami kultury, rozwoju aktywności fizycznej, rozwoju sfery psychicznej, w tym duchowej, społecznej, aksjologicznej.

7) Reprezentowanie odpowiedniej postawy patriotycznej oraz przygotowanie ich do pełnienia ról społecznych.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie potrafił:

- szanować historię, tradycję, obyczaje i kulturę swojego narodu
- angażować się w działania obywatelskie
- dostrzegać przejawy niesprawiedliwości społecznej i reagować na nie
- odczuwać więź ze wspólnotą lokalną, narodową, europejską

- szanować prawo innych do odmiennego zdania, zachowań, obyczajów, przekonań, religii
- rozwijać wiedzę na temat różnych kultur i ich wkładu w rozwój cywilizacji
- wskazywać sukcesy Polski i Polaków w przeszłości i teraźniejszości
- odnaleźć autorytety, bez których nie sposób wyobrazić sobie budowania przyszłości
- szanować symbole narodowe

8) Podnoszenie świadomości prozdrowotnej.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie:

- potrafił skorzystać z posiadanej wiedzy na temat zdrowego stylu życia
- przestrzegał zasad higieny osobistej i otoczenia, a także stosował w życiu podstawowe zasady profilaktyki zdrowotnej
- potrafił aktywnie spędzać czas wolny i nim gospodarować
- znać konsekwencje używania środków uzależniających
- umiał gospodarować swoim czasem
- właściwie reagować na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu
- doskonalił umiejętności dbałości o własne ciało i zdrowie psychiczne

9) Przyjmowanie postaw współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie:

- właściwie zachowywał się w środowisku przyrodniczym
- współodpowiedzialny za stan najbliższej okolicy
- wrażliwy na piękno natury a także ład i estetykę zagospodarowania najbliższej okolicy
- podejmował świadome działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony przyrody
- dostrzegał wielostronną wartość przyrody w integralnym rozwoju człowieka
- wykazywał wrażliwość na problemy środowiska przyrodniczego
- szanował otaczającą przyrodę i wykazywał etyczne postawy względem organizmów
- wykorzystywał wiedzę biologiczną w praktyce życia codziennego w szkole i poza nią.

10) Wzmocnienie bezpieczeństwa uczniów.

Po realizacji zadań zmierzających do tego celu uczeń będzie:

- wyposażony w wiedzę o bezpieczeństwie
- rozwijał postawę aprobującą abstynencję i unikanie substancji psychoaktywnych w wymiarach: emocjonalnym, poznawczym, i behawioralnym
- prezentował właściwą postawę wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych – w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno – komunikacyjnych
- potrafił zastosować w praktyce umiejętności bezpiecznego korzystania z zasobów Internetu i mediów społecznościowych
- znał normy ograniczające zachowania ryzykowne oraz skoryguje błędne przekonania na ich temat
- doskonalił umiejętności rozpoznawania zagrożeń cywilizacyjnych
- kształtował postawy zapobiegające wczesnym kontaktom seksualnym i związanych z nimi problemów
- znał zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej

VI. Formy realizacji programu wychowawczo - profilaktycznego

W realizacji programu wychowawczo - profilaktycznego łączącego wychowanie, nauczanie i rozwijanie kompetencji osobistych i społecznych, profilaktykę oraz wspieranie wszechstronnego rozwoju uczniów wykorzystuje się:

- 1) przedmioty nauczania,
- 2) godziny do dyspozycji wychowawcy klasy,
- 3) projekty międzyklasowe,
- 4) zajęcia w świetlicy szkolnej,
- 5) zajęcia z pedagogiem i psychologiem
- 6) zajęcia sportowe,
- 7) zajęcia pozalekcyjne,
- 8) uroczystości klasowe, szkolne,
- 9) imprezy ogólnopolskie i regionalne,
- 10) udział w wydarzeniach kulturalnych (kino, teatr, wystawy itd.),
- 11) uroczystości patriotyczne, lokalne,
- 12) apele szkolne,
- 13) wycieczki klasowe.

VII. Ewaluacja i monitoring

Program będzie ulegał modyfikacji. Informacje na temat efektywności konkretnych działań realizatorzy będą zbierać w trakcie ich wdrażania. Ewaluacja będzie służyć realizatorom szkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego do oceny rezultatów i efektywności prowadzonych działań. Na koniec roku szkolnego wychowawcy, pedagog i psycholog, opiekun samorządu oraz przewodniczący zespołów przedmiotowych podsumują efektywność działań wychowawczych i profilaktycznych.

Wnioski posłużą do modyfikacji programu. Realizację celów sprawdzamy analizując narzędzia badawcze (ankiety, wywiady, obserwacje) i dokumenty (plany pracy wychowawcy klasy, opinie pedagoga, programy wycieczek, zielonych szkół, zawodów, konkursów itp.). Metody np.: ankiety, rozmowy, obserwacje, wykorzystane w ewaluacji wynikać będą z charakteru działań, warunków i okoliczności w których te działania są realizowane.

Program opracował zespół w składzie:

1. Romualda Krężałek-Leszczynska - pedagog
2. Agata Skotnicka-Husjak – psycholog
3. Agnieszka Wójcicka – nauczyciel języka polskiego
4. Magdalena Oszek – nauczyciel przyrody i biologii
5. Ewa Wyszynska – nauczyciel języka angielskiego
6. Izabela Wierszak – nauczyciel religii
7. Elżbieta Bartoszek – nauczyciel historii
8. Aneta Chuchmacz – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

Program Wychowawczo – Profilaktyczny przyjęty
do realizacji Uchwałą Nr 1/2017/2018
Rady Rodziców PSP nr 21 w Opolu
w dniu 29.09.2017 r.

29.09.2017 r. Krystyna Płaskoń

(data i podpis dyrektora szkoły)